

Beslutad av
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig
Säkerhetschef

Gäller fr.o.m.
2018-08-22

Senast reviderad
2018-05-29

Diarienummer
KS-2016/74.173
Typ av styrdokument
Normerande/Aktiverande

Riktlinjer för att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism

i Huddinge kommun

1. Inledning

Våldsbejakande extremistiska grupper och personer utgör ett hot mot demokratin. Arbetet med att värna demokratin och förebygga våldsbejakande extremism är en av de grundläggande delarna i arbetet mot terrorism. Ett effektivt förebyggande arbete samt ett snabbt agerande mot enskilda personer som riskerar att dras in i våldsbejakande extremism är viktiga frågor att hantera. Kommunens agerande ska vara tydligt och insatser ska göras för att förebygga och förhindra att våldsbejakande extremism får fäste i kommunen. För att lyckas med detta behövs ökad kunskap, ett väl fungerande samarbete och att det är tydligt vad alla inblandade aktörer ska göra.

2. Dokumenthierarki

Huddinges Program för trygghet och säkerhet¹ är det styrdokument som ger inriktningen för nämnderna kring trygghets- och säkerhetsfrågor. Till programmet hör flera riktlinjer och anvisningar/instruktioner inom olika områden, bland annat riktlinjerna för det förebyggande och förhindrande arbetet mot våldsbejakande extremism. En rutin för att upptäcka och hantera finns framtagen och denna uppdateras vid behov när arbetsätt förändras.

3. Syfte och mål

Riktlinjerna syftar till att tydliggöra kommunens arbete för att motverka våldsbejakande extremism, vad som ska göras och av vilka verksamheter så att arbetet bedrivs effektivt, med god kvalitet och ger resultat. Riktlinjerna säkerställer förmågan att hantera arbetet. Målen för kommunens arbete är att

- Våldsbejakande extremism inte ska förekomma i Huddinge kommun.
- Kommunen tillsammans med polisen ska ha en aktuell lägesbild/problembild.
- Kommunens arbete mot våldsbejakande extremism ska göras känt för verksamheterna.
- Samverkan med civilsamhället ska utvecklas i arbetet med att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism.

4. Definition

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är rörelser, ideologier och miljöer som bejaktar och legitimerar våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer.²

¹ Ett förslag till program har under 2017 varit ute på remiss och är på väg fram för beslut i kommunfullmäktige.

² Regeringens skrivelse, Nationell strategi för att motverka våldsbejakande extremism, 2016.

De våldsbejakande extremistiska miljöerna

Våldsbejakande extremism kan ta sig olika uttryck. Det kan handla om att trakassera, hota och eller skada andra människor. Det kan också handla om att på olika sätt stödja, planera eller uppmana andra att utföra ideologiskt motiverade våldshandlingar och terrorism. För närvarande finns, enligt Center mot våldsbejakande extremism³, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: våldsbejakande vänsterextremism, högerextremism och islamistisk extremism. Trots stora olikheter mellan extremistiska grupper finns ett gemensamt drag som förenar dem; underkännandet av demokratiska principer och spelregler. Våldet som dessa grupper riktar mot individer på grund av till exempel deras politiska eller religiösa övertygelse, etniska tillhörighet, sexuella läggning, könsuttryck eller könsidentitet utgör ett angrepp mot principen om alla människors lika värde.

5. Kartläggning och lokal lägesbild

Nämnderna ska tillsammans med polisen ha aktuell kunskap om läget avseende våldsbejakande extremistiska rörelser. Inom ramen för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i kommunen⁴, där lokala lägesbilder görs, ska även våldsbejakande extremism finnas med. Lägesbilden kring våldsbejakande extremism tas fram tillsammans med lokalpolisen samt fastighetsägare och civilsamhälle. Utifrån en analys av lägesbilden görs en bedömning av hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Där det finns problem med våldsbejakande extremism ska insatser genomföras utifrån forskning och beprövad erfarenhet.

6. Främjande och förebyggande arbete

En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och får ett arbete eller en sysselsättning. Grunden i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism vilar på det finns god tillit, jämlikhet och delaktighet. Nämndernas arbete ska fokusera på att motverka utanförskap och förebygga att enskilda individer attraheras av våldsbejakande miljöer. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i kommunens befintliga främjande och förebyggande arbete och kombineras med demokratistärkande insatser och aktiviteter för att skapa ett motståndskraftigt samhälle.

Förebyggande arbete handlar bland annat om att öka medvetenheten i demokratifrågor, och att förebygga arbete mot våld och kränkningar. Hur normer kring kriminalitet och en våldsbejakande mansroll (maskulinitet) skapas och kan förändras är viktigt i detta. Insatserna handlar inte specifikt om radikaliserings och extremism, men har en generell förebyggande effekt och bedrivs redan i kommunen – i förskolor och skolor, på mötesplatser för unga, inom socialtjänsten samt genom det arbete som görs inom ideella organisationer. Kommunen ska

³ Från 1/1 2018 inrättades Center mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brottsförebyggande rådet (Brå).

⁴ Analys av lägesbilden ska genomföras inom ramen för arbetet utifrån samverkansöverenskommelse mellan kommunen, polisen och räddningstjänsten.

följa utvecklingen och säkerställa att effektiva metoder används för nå resultat i det främjande och förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Rörelser som stödjer eller bejakar våldsbejakande extremism ska ha god kännedom om att kommunen inte accepterar detta. Kommunen ska genom de egna verksamheterna, i nära samverkan med sina egna bolag, bidra till att upprätthålla rätten till demokratiska aktiviteter. Ekonomiskt stöd från kommunen ska inte betalas ut till aktörer som inte respekterar den demokratiska rättstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningsbidrag som utbetalas behöver mot bakgrund av detta följas upp och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

Kommunen ska göra en bedömning om det på objektiv saklig grund föreligger skäl för att pröva möjligheten att neka uthyrning av lokaler med hänsyn till ordning och säkerhet, till exempel till organisation som vid tidigare hyrestillfällen uppträtt ordningsstörande eller bedrivit olaglig verksamhet. En särskild bedömning ska göras i varje enskilt fall.

Ett samordnat arbete ska ske för att förebygga och motverka att felaktig information sprids med bäring på frågan.

7. Förhindrande arbete

Det förhindrande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot barn och unga som håller på att hamna i, eller befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer samt att ge konkret stöd till deras anhöriga eller närstående.

Tidig upptäckt

Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer i ett tidigt skede. Medarbetare som jobbar med frågan behöver känna till den lokala lägesbilden; vilka grupperingar som är aktiva, var de håller till och platser där individer kan tänkas rekryteras. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken, till exempel kläder, är också betydelsefull liksom kunskap om vart medarbetare och kommuninvånare ska vända sig när det finns misstanke att barn och ungdomar håller på att radikaliseras.

Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, om individer som rekryteras till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden om radikalisering.

Den rutin som finns, beskriver det konkreta arbetet för att upptäcka och hantera radikalisering av personer som bor eller vistas i Huddinge kommun. Rutinen är utarbetad för kommunens chefer och medarbetare inom samtliga nämnder. Den gäller vid konkreta hot eller vid misstanke om politisk, religiös eller annan form av extremism samt radikalisering. Rutinen klargör att kommunstyrelsen ansvarar för att ha en dialog med polisen kring lägesbild samt klargöra att informationsdelning internt sker.

Stöd till barn och ungdomar

Socialnämnden har ett ansvar för att stödja barn och ungdomar utifrån deras särskilda behov samt att förhindra att han eller hon dras in i destruktiva miljöer som till exempel våldsbejakande extremism. Det är behoven som följer av de våldsamma handlingarna eller risken för sådana handlingar, inte åsikterna, som ska leda till insatser från kommunens socialtjänst. Socialtjänsten i Huddinge har till uppgift att genom olika insatser förebygga att barn och unga dras in i våldsbejakande extremism. Vidare ska socialtjänsten ha förmåga och förutsättning att underlätta för de barn och ungdomar som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska vidtas skyndsamt. Det är bedömningen av personens avsikt och riskfaktorer som är avgörande för socialtjänstens bedömning. Socialtjänsten kan ge behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt Socialtjänstlagen och enligt Lagen om vård av unga, LVU, och erbjuda råd och stöd.

Stöd till vuxna

Det stöd som socialtjänsten idag kan erbjuda till vuxna är begränsade till de olika ordinarie verksamheter som bedrivs, ekonomiskt stöd vid behov samt stöd och insatser vid missbruk. Finns det en oro för radikaliserings av vuxna över 18 år kan kontakt tas med den utsedde samordnaren inom kommunstyrelsens förvaltning för konsultation.

8. Insatser vid förhöjd risk

Kommunstyrelsen ska koordinera de insatser som krävs för att bemöta en förhöjd risk och som behövs för att komplettera de lokala insatserna. Inom ramen för det regionala samarbetet "Samverkan Stockholmsregionen" har en gemensam inriktning avseende attentat tagits fram för att snabbt kunna agera koordinerat med polisen, räddningstjänsten, kommunerna, landstinget och övriga berörda. Attentat, oavsett bakomliggande motiv, hanteras inom ramen för kommunens krisledningsorganisation och krishanteringsarbete.

9. Kunskap och utbildning

I de av kommunens verksamheter som arbetar med frågan, behövs en bred medvetenhet om problematiken bland berörda medarbetare. Kommunen ska erbjuda utbildning till chefer och medarbetare för att utveckla kompetensen kring hur identifieringen av extremistiska miljöer och individer bäst görs och vilka insatser och åtgärder som är mest lämpliga att genomföra.

10. Kommunikation

Information ska finnas på kommunens webbplatser om vart personer ska vända sig i frågor som rör våldsbejakande extremism, om vart barn och ungdomar kan vända sig för att få stöd och vilka insatser som kommunen kan erbjuda.

Informationsdelning och sekretess

Samverkande aktörer ska inom ramen för gällande lagstiftning dela information som är viktig för att förebygga och motverka våldsbejakande extremism. Tillgång till information är avgörande för att kunna genomföra ett effektivt arbete mot våldsbejakande extremism.

Informationsdelning mellan polisen och kommunala verksamheter är avgörande för ett välgrundat förebyggande och förhindrande arbete mot våldsbejakande extremism. Det är Polismyndighetens uppgift att, inom ramen för gällande lagrum att göra bedömningen om informationen kan förmedlas vidare till de kommunala verksamheterna som behöver den för sitt arbete. Information ska även gå åt andra hållet – från kommunen till polisen när gällande lagstiftning medger detta. Det ska finnas fungerande kontaktvägar med tydlighet om vilken information som är viktig att dela. Sekretesslagstiftningen innebär begränsningar i informationsutbyte mellan socialtjänsten och polisen. De möjligheter som finns till informationsutbyte som sekretesslagstiftningen ger, ska utnyttjas fullt ut. Kunskap om lagstiftningen ska minska osäkerhet som medför att sekretessbrott kan ske och kommunen ska säkerställa att medarbetarna har tillräcklig kunskap för att utbyta information.

11. Samordning och samverkan

En väl fungerande samverkan och ett bra samarbete är avgörande för ett framgångsrikt arbete mot våldsbejakande extremism. Arbetet mot våldsbejakande extremism inkluderas i befintlig struktur för det ordinarie trygghets- och säkerhetsarbetet samt inom ramen för det förebyggande arbete som sker i kommunen. Redan befintliga strukturer ska användas för samordning och samarbete, det vill säga arbetet utifrån samverkansöverenskommelse med polisen och räddningstjänsten.

Samordning

Ansvar för att leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Kommunstyrelsen koordinerar det interna arbetet mot våldsbejakande extremism i enlighet med framtagna styrdokument. Utsedd samordnare har till uppgift att vara kommunens kontaktperson gentemot polisen för att samverka kring aktuell lägesbild. I uppdraget ingår också att delta i befintliga nätverk och säkerställa en rättssäker informationsdelning till nyckelaktörer. Samordnaren ska stödja de verksamheter som ska arbeta förebyggande och förhindrande genom kompetens-, kunskaps- och metodutveckling. Därtill säkerställer samordnaren att kommunen har en tydlig och saklig information och kommunikation med kommuninvånare och ansvarar för att följa upp arbetet.

Samverkan

Lokalt samarbete

För att arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar och bidrar till framtagande av den lokala lägesbilden samt vid genomförande av insatser. Det är endast på ett sådant sätt som förutsättningar kan fås för att arbeta målinriktat och utifrån ett helhetsperspektiv. Redan existerande samverkan med polis och räddningstjänst samt andra viktiga parter som ingår i den operativa samverkansgruppen, (OSG) ska vara navet för samverkan och samarbetet. Dess deltagare utgör en extra resurs och ska ha särskild kunskap i frågan för att kunna konsulteras av de som verkar i kommunen. Civilsamhället har en särskilt viktig roll i arbetet mot våldsbejakande extremism då extremism finns i miljöer som inte är offentliga och inte tillgängliga för insyn. Aktörer med hög trovärdighet inom civilsamhället och i sociala nätverk behöver ges goda förutsättningar i arbetet varför en löpande dialog ska föras med dessa aktörer.

Regionalt och nationellt samarbete

Den regionala, nationella och internationella utvecklingen inom området ska bevakas. Huddinge kommun ska delta i regionala nätverk och ha ett nära samarbete med andra kommuner.

12. Roller och ansvar

Regeringen har beslutat om en nationell strategi mot våldsbejakande extremism och för att förstärka och få mer långsiktighet i de förebyggande insatserna mot våldsbejakande extremism har en myndighet, Brottsförebyggande rådet fått i uppdrag att utveckla detta arbete. Center mot våldsbejakande extremism ska från i huvudsak kriminalpolitiska utgångspunkter stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Ytterst syftar verksamheten till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism.

Centret har fyra huvuduppgifter:

- Främja utvecklingen av förebyggande arbete på nationell, regional och lokal nivå.
- Verka för en högre grad av samordning och effektivitet i det förebyggande arbetet.
- Ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar frågor om förebyggande av våldsbejakande extremism.
- Samla och sprida kunskap om förebyggande av våldsbejakande extremism baserad på forskning och beprövad erfarenhet samt verka för en kunskapsbaserad praktik. "

Kommunerna har en viktig roll i arbetet mot våldsbejakande extremism och flera nämnder har ett ansvar i frågan.

Kommunstyrelsen ansvarar för att en utsedd person finns som kommunal samordnare gentemot nationella myndigheter som Center mot våldsbejakande extremism och Sveriges kommuner och landsting, men även mot kommunens

chefer och medarbetare. Den kommunala samordnaren ansvarar för att följa vad som sker nationellt, regionalt och internt samt att förmedla information åt alla håll. Kommunstyrelsen ansvarar för att relevant utbildning erbjuds till kommunens chefer och medarbetare samt ansvarar för uppdatering av riktlinjer och rutiner. Den kommunala samordnaren ansvarar för att hålla sig uppdaterad av den lokala lägesbilden samt förmedla den till verksamheter som kan beröras av den.

Barn- och utbildningsnämnderna säkerställer att det i grund- och gymnasieskolan samt i vuxenutbildningen bedrivs ett aktivt arbete som främjar demokratiutveckling och mänskliga rättigheter och som därigenom motverkar våldsbejakande extremism. De har ett ansvar för att öka medvetenheten i demokratifrågor. Nämnderna ansvarar för att det finns och sprids relevant kunskapsmaterial och information som kan användas av samtliga förskolor och skolor, på fritidshem och inom elevhälsan.

Kultur- och fritidsnämnden har ett ansvar att bedriva ett generellt förebyggande arbete. Nämnden ska göra unga delaktiga i demokratifrågor och ge goda möjligheter till en meningsfull kultur- och fritidsverksamhet och ha en dialog med ungdomar och verka för samverkan och samarbete med det lokala civilsamhället i frågan.

Socialnämnden ska arbeta på flera nivåer med generellt förebyggande, insatser mot unga i riskzon samt erbjuda individuella insatser till barn och ungdomar som befinner sig i våldsbejakande miljöer. Nämnden ska inom sin ordinarie uppsökande verksamhet uppmärksamma och erbjuda information till grupper som riskerar att vara särskilt sårbara samt ge stöd till enskilda individer. Socialnämnden har ett ansvar att agera så snabbt som möjligt när en ungdom visar tecken på att radikaliseras.

13. Uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar för att årligen följa upp riktlinjerna och arbetet mot våldsbejakande extremism. I samband med revidering av Huddinge kommuns Program för trygghet och säkerhet bör riktlinjerna mot våldsbejakande extremism uppdateras.